

Nota

Programma van maatregelen

DIKSMUIDE NIJVERHEIDSSTRAAT 6 (prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Christof VANHOUTTE
Bert HEYVAERT
Bart BARTHOLOMIEUX

Projectcode: 2017I93

- **Administratieve gegevens**

Projectcode:	2017I93
Naam erkende archeoloog:	Bart Bartholomieux
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
Locatiegegevens:	Diksmuide Nijverheidsstraat (zie plan in bijlage 1, 2 en 3 in verslag van resultaten bureauonderzoek ID1945) (https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/1945))
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 44252.5, Y: 191801.46 X: 44343.5, Y: 191874.80
Kadastergegevens:	Diksmuide, afdeling 1, sectie D, percelen 790b3 en 790a3 en afdeling 1, sectie B, percelen 151x, 154w3, 152g en 154x3. (zie plan in bijlage 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek ID1945) (https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/1945)
Topografische kaart:	zie plan in bijlage 1 en 2 in verslag van resultaten bureauonderzoek
Begindatum onderzoek:	08/11/2017
Einddatum onderzoek:	30/11/2017
Relevante termen thesauri:	Nieuwste tijd, proefsleuvenonderzoek, kerkhof, WO I, Diksmuide
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

- **Aanleiding vooronderzoek**

➔ In het kader van een geplande nieuwbouw ter hoogte van de Nijverheidsstraat 6 te Diksmuide (provincie West-Vlaanderen) werd in opdracht van architectenbureau TYBERGHEN EN PARTNERS CVBA een archeologienota opgemaakt. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek en het opgestelde programma van maatregelen (projectcode 2016K161 met ID 1945¹) werd overgegaan tot uitvoering van een vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven. Dit proefsleuvenonderzoek (projectcode 2017I93) werd door een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv uitgevoerd op 8 november 2017 en 16 januari 2018. Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de Code van Goede Praktijk.

- **Resultaten vooronderzoek met ingreep in de bodem**

➔ zie het verslag van resultaten proefsleuven 2017I93.

- **Gemotiveerd advies**

➔ Volledigheid van het vooronderzoek

Het gebied dat zal ontwikkeld worden is 5700m² groot waarbij er 3002m² zal worden verstoord voor de aanleg van het nieuwe bedrijfsverzamelgebouw. Binnen het westelijke deel van het plangebied zal de teelaarde worden afgegraven, waarna het opgehoogd en genivelleerd zal worden tot een hoogte van ca. +5,20m TAW. Percelen

¹ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/1945>

154W3 en 154X3 vallen binnen parkgebied en hebben geen vergunning. In deze zones zullen geen bodemingrepen plaatsvinden behalve de eigenlijke uitgraving voor de wadi op perceel 154X3. Voor een uitvoerige beschrijving van de geplande werken kan verwezen worden naar bijlage 2 van het verslag van resultaten 2017I93. De inrichting van het plangebied bestaat enerzijds uit het slopen van de bestaande bebouwing, rooien van bomen en anderzijds uit het oprichten van een bedrijfsverzamelgebouw met niet verwarmde magazijnen

Gezien de uitgevoerde bureaustudie aanwijzingen opleverde voor de aanwezigheid van een archeologische site en de geplande werken de bewaring van het archeologisch patrimonium niet kon garanderen, werd overgegaan tot een proefsleuvenonderzoek, waarbij in de eerste plaats werd uitgegaan van de onderzoeksvragen zoals ze werden geformuleerd in het programma van maatregelen van de bekrachtigde archeologienota ID1945.² Er werd evenwel afgeweken van het hierin geformuleerde sleuvenplan op basis van het eveneens geadviseerde en vooraf uit te voeren geofysisch onderzoek en de WOI studie. Hierbij werden 9 sleuven gegraven van ca. 1,80m breed. De sleuven waren op zo'n manier ingepland dat de belangrijkste sporen die uit de bureaustudie en het bijkomend onderzoek naar voren kwamen werden aangesneden. Tevens werd ervoor gezorgd dat de positie van de sleuven een representatief beeld van de archeologische ondergrond mogelijk maakten.

Voorafgaand aan de proefsleuven werden de afbraak van de aanwezige gebouwen en het afgraven van de graszoden archeologisch begeleid. Dit leverde echter vrij weinig resultaten op. Er werden verschillende profielen geregistreerd die een eerste beeld gaven van de ondergrond in het onderzoeksgebied. Tijdens de uitbraak van de funderingen werd vastgesteld dat het bodemarchief hier sterk verstoord was tot minstens 80cm -mv. De kans op bewaring van eventueel archeologische resten werd dan ook erg laag geschat, verder onderzoek ter hoogte van deze bebouwing zou dan ook geen kenniswinst genereren.

Op het terrein werden begravingen uit de Nieuwste Tijd aangetroffen met goed bewaard skeletmateriaal, alsook de funderingen van kleine grafmonumentjes. In de toplaag van de ondergrond werden ook verschillende restanten van de grafmonumentjes zelf teruggevonden. Deze sporen wezen erop dat het onderzoeksgebied een deel van de vooroorlogse stedelijke begraafplaats aansneed. Verder werden ook verschillende sporen teruggevonden die toe te schrijven zijn aan bomkraters ten gevolge van de bombardementen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Een vooroorlogse gracht die langs de westgrens van de begraafplaats liep, was eveneens opgevuld tijdens en na de oorlog. Binnen de zone van de voormalige begraafplaats

² (<https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/1945>)

werd een grote kuil aangetroffen die gevuld was met puin, huisraad, afval van flessen en bokalen etc. Het ging hier hoogst waarschijnlijk om debris uit de vernielde stadskern van Diksmuide, dat op deze plaats buiten de stad werd gedumpt. Tot slot werd zoals verwacht een NW – ZO georiënteerde grachtstructuur in het westen van het onderzoeksgebied aangetroffen.

➔ De aanwezigheid van de archeologische site

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bracht verschillende archeologische sporen aan het licht. Deze hadden vooral betrekking op de Nieuwste Tijd. Het ging om sporen van de vooroorlogse, 19de-eeuwse begraafplaats, de Eerste Wereldoorlog en het interbellum. De brede gracht in het westen van het onderzoeksgebied kan op basis van historische gegevens (percelering, kaartmateriaal) geïnterpreteerd worden als de resten van de historische stadsuitbreiding uit de 14de eeuw.

➔ Waardering van de archeologische site

De prospectie met ingreep in de bodem leverde het bewijs dat de gronden deels in gebruik waren als begraafplaats. Het potentieel tot kennisvermeerdering van de waargenomen archeologische sporen wordt echter als dermate laag ingeschat dat een vervolgonderzoek niet wordt geadviseerd. Ter hoogte van de wadi wordt verwacht dat de werken een 20 à 30-tal begravingen zullen verstoren. Het gaat in totaal om ca. 250m². Dit betreft ongeveer 4% van de totale oppervlakte van de verdwenen begraafplaats. Het gaat hierbij echter om een zodanig klein gedeelte van de begraafplaats dat er geen kenniswinst mogelijk is wat betreft de populatie van Diksmuide rond ca de 19de eeuw. Het staal is immers te klein om representatief te zijn. Bovendien is kans erg klein dat dit staal in de toekomst verder kan uitgebreid. Met uitzondering van perceel 154W3 (parkgebied) is de volledige zone van het voormalig kerkhof bebouwd of valt deze onder de wegenis van de Nijverheidsstraat.

Daarbovenop heeft WOI een grote weerslag gehad op de bewaringstoestand van het kerkhof. Het gaat hier voornamelijk om bomkraters die in grote getale aanwezig waren in het archeologisch vlak. De kans op grafkuilen die direct beïnvloed werden door deze inslagen is bijgevolg reeel.

Daarnaast kon, met uitzondering van de uitgravingsdiepte, de kennis van de stadsgracht niet verder worden aangevuld. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen in het onderste, originele vullingspakket van de gracht en het nemen van pollenstalen bleek niet mogelijk door de waterverzadiging van deze gracht. Wel kon een bulkstaal gerecupereerd worden.

Op basis van de historische en cartografische gegevens kan wel met quasi zekerheid gesteld worden dat men hier wel degelijk de 14de-eeuwse stadsgracht heeft

aangesneden die werd aangelegd bij de uitbreiding van het middeleeuwse Diksmuide. De grootste verstoring wordt veroorzaakt door de 55 minstens 1m diepe funderingszolen (190x190cm die verspreid over de footprint van het gebouw lokaal worden ingepland. De originele grachtvulling L48 (zie bijlage 15) bevindt zich echter op een diepte van ca. +2,80m TAW of ca. 1,70m onder het huidige maaiveld. Er is met andere woorden voldoende buffer om deze stadsgracht *in situ* te kunnen bewaren zodat verder archeologisch onderzoek op deze stadsgracht niet wordt geadviseerd.

➔ Impactbepaling

De geplande werken zullen hun impact hebben op de bodem. Echter enkel in het zuidelijk deel van perceel 154X3 zal men archeologisch relevante sporen vernielen. Het betreft een deel van het vooroorlogs kerkhof. Er zal echter slechts ca. 4% van het totale kerkhof worden verstoord. Dit is een te klein deel om enige kenniswinst te kunnen generen bij een verder archeologisch vervolgonderzoek.

➔ Bepaling van de maatregelen

Op basis van bovenstaande argumenten wordt geconcludeerd dat verder archeologisch onderzoek op deze site niet nodig is. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed³.

Voor de uitgraving in functie van de geplande wadi, waar wel nog begravingen zullen worden aangetroffen, wordt geadviseerd om in contact te treden met de stad Diksmuide omtrent de berging van deze begravingen.

➔ Deponering archeologisch ensemble

De vondsten worden gedeponereerd bij de initiatiefnemer.

³ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.